

[Birthe Hansen]

Når vi alligevel stemmer for forslaget ved tredje behandling, skyldes det altså alene de positive ting, jeg har nævnt her.

Duetoft (CD):

Jeg skal ganske kort på CD's vegne meddele, at vi kan tilslutte os flertalsindstillingen i betænkningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§ 1, ændringsforslag nr. 1, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 3, således ændret, §§ 4-9, ændringsforslag nr. 3, § 10, således ændret, §§ 11-24, ændringsforslag nr. 4, § 25, således ændret, ændringsforslag nr. 5 om indsættelse af en ny paragraf og § 26

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 144:

Forslag til lov om administration af Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs forordninger om indførelse af europæiske økonomiske firma-grupper.

Af industriministeren (Henning Dyremose, fg.).

(Fremsat 14/12 88. Første behandling 13/1 89. Betænkning 9/3 89).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-10

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 37:

Forslag til lov om erhvervsskoler.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 6/10 88. Første behandling 27/10 88. Betænkning 16/3 89).

Der var stillet 14 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 8 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 38:

Forslag til lov om erhvervsuddannelser.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 6/10 88. Første behandling 27/10 88. Betænkning 16/3 89).

Der var stillet 54 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Klaus Hækkerup (S):

[Klaus Hækkerup]

Jeg vil på Socialdemokratiets vegne udtrykke tilfredshed med, at der er opnået et bredt forlig om revisionen af de erhvervsfaglige grunduddannelser. Det er en opslutning om og en styrkelse af erhvervsuddannelserne, og det, at vi har kunnet forhandle os frem til et forlig, er også noget, der peger på stabilitet omkring erhvervsuddannelserne i de kommende år, og det betyder, at de unge altså ved, hvilket uddannelsesmønster de kan begynde på.

SF og Fremskridtspartiet har valgt at stå uden for forliget. Fremskridtspartiet har ikke stillet egentlige ændringsforslag, og det skal jeg derfor ikke kommentere. SF har stillet nogle få ændringsforslag, og jeg skal kommentere et par af de ting, som er berørt i ændringsforslagene.

For det første er der spørgsmålet om kun én adgangsvej. Her gælder det, at vi ved den ændring, der nu gennemføres, har opnået, at der i virkeligheden er tale om én uddannelse, som blot på det første halve år har to forskellige forløb: enten i en virksomhed eller i en skole. Der er altså ikke tale om to forskellige uddannelser, men om én uddannelse, der det første halve år adskiller sig ved sin indgangsvinkel.

Den debat og den splittelse, der har været omkring erhvervsuddannelserne, fordi man tidligere havde en efg- og en lærlingevej, er altså forsvundet. Den har vi overkommet – om jeg så må sige – ved det forlig, der er indgået.

Men det afgørende er jo selvfølgelig frafaldsprocenterne. Når man i sin tid indførte en efg-uddannelse, var det, fordi frafaldsprocenterne på lærlingeuddannelsen var alt, alt for høje, og den vurdering, vi kommer til at foretage med de to nuværende adgangsveje med de to første halve år, er selvfølgelig, om de viser signifikante forskelle i frafaldsprocenterne.

Formanden:

Jeg mener ikke, at alle kan høre hr. Klaus Hækkerup tale, og derfor beder jeg dem, der står og taler ret højt sammen i gangene, om at dæmpe stemmerne eller helst ikke stå i gangene og tale sammen.

Klaus Hækkerup (S):

Viser der sig signifikante forskelle i frafaldsprocenterne på de to adgangsveje, må vi selvfølgelig tage det op til fornyet debat, men jeg tror egentlig, at vi med det første halve år enten som klar praktik eller som klar skole har opnået

det, at vi giver de unge nogle valgmuligheder, der på lang sigt vil tilfredsstille deres behov, og at vi på begge områder opnår faldende frafaldsprocenter.

For så vidt angår handelsskolernes bestyrelser, er der en klar manglende paritet i sammensætningen for så vidt angår ca. 2/3 af handelsskolerne. Her har vi efter aftale med den faglige organisation og modparten på området opnået – det vil sige, det var ministeren, der tog den afgørende forhandling – at parterne nu er enige om at prøve, om jeg så må sige med det gode, for så – hvis det ikke lykkes – om et halvt års tid at kunne vende tilbage til sagen. Jeg tror, at vi alle, både Folketinget og dem, der skal bestyre handelsskolerne, er bedst tjent med, at man forsøger sig frem og ser, om man ikke kan finde en mindelig løsning, som kan vinde almen tilslutning.

Praktikpladssituationen har vi ikke løst med den vedtagelse af loven, der nu er lagt op til, men vi er nået et godt skridt i den rigtige retning. Vi er enige i, at vi fortsat har en utilfredsstillende praktikpladssituation. Det er ikke rimeligt, at unge gennemgår en uddannelse og op til 9 måneder efter stadig ikke har kunnet få en praktikplads. Men vi har med den ændring, der er gennemført, fået mulighed for at kræve oplysninger fra virksomhederne om, i hvilket omfang de overhovedet har mulighed for at oprette praktikpladser. Afhængigt af svarene på disse spørgsmål skal vi selvfølgelig aktionere. Hvis der er praktikpladsmulighed, der bare ikke er udnyttet, fordi virksomhederne holder sig tilbage, må vi vurdere, om ikke en betaling over Arbejdsgivernes Elevrefusion er den vej, vi skal gå. Hvis der ikke er praktikpladsmulighed inden for et fag eller et geografisk område, må løsningen være, at vi over finansloven meddeler de fornødne bevillinger til at oprette værkstedsskoler. Det er for os vigtigt, at vi, nu hvor vi uddannelsesmæssigt er på det sidste, om jeg så må sige, med de store årgange, ikke taber dem på gulvet, men giver dem den erhvervsuddannelse, der gør dem i stand til at klare situationen, når vi, som vi må forudse, om få år kommer til at mangle uddannet arbejdskraft.

Endelig en bemærkning om lærlingelovens § 1, som SF har foreslået – om jeg så må sige – genindført. Den tilsvarende bestemmelse findes jo ikke i efg-lovgivningen, og de mange uddannelser, der i dag alene er omfattet af efg-lov-

[Klaus Hækkerup]

givningen, har ikke været omfattet af lærlingelovens § 1. Det er faktisk sådan, at hvis arbejdsmarkedets parter havde gjort, som man i sin tid opfordrede dem til, nemlig at flytte alle uddannelser over til efg-uddannelser, så havde lærlingelovens § 1 været faldet bort, fordi den ikke havde noget område at virke på. Sådan er det jo imidlertid ikke.

Der er to formål med lærlingelovens § 1. Det ene er at beskytte de unge i den læreplads, hvor de kommer. De bestemmelser er til fulde indeholdt i det lovforslag og de ændringsforslag, der nu er fremsat. Det andet er at sikre, at job, der kunne være praktikpladser, ikke anvendes på anden måde. Hvis de gør det, så er der med den nuværende lovgivning givet bemyndigelse til undervisningsministeren til at indføre det ansættelsesforbud, der ellers er indeholdt i lærlingelovens § 1.

Hvad har Socialdemokratiet så opnået ved at gå i forlig med regeringen om dette lovforslag? Vi har opnået, at basisåret fortsat eksisterer og dermed styrket de egentlige basisårskoler. Vi har sikret, at der kan indføres et forbud mod at ansætte unge uden uddannelsesaftale, hvis praktikpladssituationen tilsiger det. Vi har sikret, at voksne, det vil sige unge over 18 år, vil være berettiget til fagets mindsteløn. Vi har sikret, at der bliver oprettet elevråd på alle skoler, og at der kommer to elevrepræsentanter i alle skolebestyrelser. Og vi har sikret, at både lærere og forstandere er repræsenteret i Erhvervsuddannelsesrådet. Vi har også fået lagt op til en debat om at få den erhvervspædagogiske indsats opprioriteret i forhold til uddannelserne. Og vi har først og fremmest sikret, at der er lagt op til en lovgivning, som indebærer en fornyelse, der peger fremad også i den situation, vi må forudse Danmark kommer i, når vi får gennemført det indre marked, den friere bevægelighed for arbejdskraften og dermed den skærpede konkurrencesituation, vi må forudse også på arbejdskraftområdet.

Alt i alt tror jeg, vi kan sige, det er en lovgivning, der med de ændringer, der nu er foreslået, vil give os det bedst mulige grundlag for at klare en fornuftig og ordentlig erhvervsmæssig indsats langt ind i det næste årtusinde.

Kirkegaard (KF):

Med det forlig, som er indgået mellem regeringspartierne og partier uden for regeringen,

står vi ved afslutningen af hele tre års arbejde med at tilrettelægge og udstikke rammer for 1990'ernes erhvervsuddannelser.

Under hele forløbet har fire forhold været helt afgørende for Det Konservative Folkeparti. Vi har for det første ønsket at sikre, at mesterlæreprincippet ikke alene overlevede som en valgmulighed i fremtidens erhvervsuddannelser, men at den også blev genindført i de brancher, hvor der i dag kun er mulighed for en efg-uddannelse. Vores motiv har ikke været at komme efg-princippet til livs, men at forene det bedste fra de to uddannelsesprincipper i en ny fælles uddannelse, hvor virksomhederne og de unge kan vælge mellem skoleadgang og adgang gennem praktik i en virksomhed.

Vi har for det andet lagt vægt på at opnå større bredde i uddannelsen, så man i en senere erhvervskarriere uden at skulle starte helt forfra på en ny uddannelse vil kunne skifte fra ét arbejdsområde til et andet. Det er der behov for på fremtidens omskiftelige arbejdsmarked.

For det tredje har vi ønsket at opbygge et system, så ændringer i virksomhedernes kvalifikationsbehov hurtigt opfanges i uddannelsesystemet og de nødvendige ændringer hurtigt kan gennemføres.

Endelig har vi for det fjerde ønsket større selvstyre til de enkelte erhvervsskoler.

Disse fire centrale ønsker var tilgodeset i ministerens oprindelige forslag, og det er de stadig i fuldt omfang efter det indgåede forlig.

Men forliget tilføjer en femte kvalitet: Der er nemlig nu sikret bred opbakning til reformen både i Folketinget og blandt parterne på arbejdsmarkedet. Dette er meget værdifuldt. Der er jo tale om særdeles vigtige uddannelser, som søges af mange unge. Disse uddannelser er desuden karakteriseret ved, at utrolig mange mennesker i det danske samfund, både arbejdsgivere og arbejdstagere, deltager aktivt i selve uddannelsen. Derfor er den brede opbakning vigtig, ja den er næsten nødvendig.

Der er nu i fællesskab opnået et stærkt og bæredygtigt resultat. Det vil komme til at gavne ikke alene de unge, men også i allerhøjeste grad virksomhederne og hele det danske samfund. Derfor slutter Det Konservative Folkeparti op om ministerens ændringsforslag, og vi stemmer imod ændringsforslagene fra SF.

Aage Frandsen (SF):

Når man hører ordførerne fra Socialdemokratiet og Det Konservative Folkeparti, så er der i hvert fald et, som er fælles, nemlig at de begge er glade for, at der er lavet et bredt forlig.

Men det var karakteristisk, at ordførerne havde forskellige ting at lægge vægt på. Det er ikke overraskende. Det er ikke overraskende, at hr. Kirkegaard lægger stor vægt på, at der med dette er sikret ikke kun en bevarelse af mesterlæreprincippet, men det er også indført inden for alle områder, hvor det ikke har været hidtil. Det var ikke det, hr. Klaus Hækkerup fra Socialdemokratiet lagde vægt på. Næh, det var andre sider af det. Så derfor er det jo nok et spørgsmål, om begge parter er så glade for forliget, som de giver udtryk for.

Hvis man ser tilbage på forhistorien om, hvad der er sagt om de forskellige ideer om ændring af erhvervsuddannelsen, er det karakteristisk, at de ideer, der lå bag Nordskov Nielsenbetænkningen, ikke er tilgodeset, og det, der lå deri, var endda et kompromis mellem de forskellige organisationer. I den forbindelse udtrykte LO, FTF og DTL i en fælles betænkning, at man ønskede mesterlærens afskaffelse. Det var LO's synspunkt, det var FTF's synspunkt, det var DTL's synspunkt. Man ønskede den afskaffet med henblik på at få et enstrengt uddannelsessystem på baggrund af de intentioner, der ligger – nu efterhånden snart lå – i efg-uddannelserne.

Af hensyn til kompromiset sagde man, at det er vigtigt at nå frem til et eller andet i enighed, men så understregede man samtidig, at det er vigtigt, at efg-uddannelsen, som nu i fremtiden hedder skolevejen, er, som man kaldte det, kongevejen, og at mesterlæren kun skulle være bivejen. Så fine ord blev brugt som »kongevej« og »bivej« og ikke kun »hovedvej« og »bivej«.

Med det forlig, der er indgået, må man regne med, at det bliver mesterlærens afløser, praktikvejen, som bliver kongevejen, og at skolevejen, efg-uddannelsens afløser, bliver bivejen. Og hvorfor nu det? Ja, det bliver det af flere grunde.

For det første skal alle områder i fremtiden have praktikplads. Det skal der være alle steder. Altså er der en tilskyndelse til, at områder i fremtiden også vil have praktikvej, hvor det ikke hidtil har været tilfældet.

For det andet er der jo mulighed for, at man kan lade være med at have skolevejen. Og vi ved, at der inden for nogle områder, f.eks. serviceområdet, vil være en forskydning i retning af, at flere i fremtiden vil vælge praktikvejen, altså mesterlæren, frem for skolevejen. Her spiller de to gamle, ulige forhold på de to områder ind, nemlig at unge, der vælger skolevejen, ikke får løn det første år, men det gør de andre, og at unge, der vælger skolevejen, ikke er sikret praktikplads.

Der er nogle gode hensigter, som vi kan støtte, i det, forligspartierne er nået frem til i ændringsforslaget, men hensigter er ikke nok i dette tilfælde. Vi har talt om hensigter om at sikre praktikplads i masser af år, og alligevel var der 16 pct. af de unge, der sluttede i sommer, som i december måned ikke havde fået praktikplads. Så hensigter gør det ikke alene.

Vi betragter det, der sker nu, som en klar forskydning i forhold til den tendens, som man ellers var enig om igennem halvferdserne, nemlig at man skulle flytte vægten fra mesterlære over til efg-uddannelse. Nu sker der en flytning den anden vej, og man har da også set udtalelser fra ministerens side i retning af, at det er det, man forventer.

Så er der spørgsmålet, om Socialdemokratiet – og det er først og fremmest Socialdemokratiet, der som forligspartner er interessant i denne forbindelse i forhold til regeringen – da ikke har fået noget. Jo, det har de da. Der er tale om forbedringer. Det er også derfor, vi støtter en række af de ændringsforslag, som forligspartierne er enige om, og det er f.eks. alle de nævnte hensigtserklæringer. Det er da bedre med en hensigtserklæring end ingenting, men vi synes, at man skulle være gået hårdere til værks end at nøjes med hensigtserklæringer.

Noget andet er, at det godt kan lade sig gøre at opbygge en uddannelse nu, som minder meget om den hidtidige efg-uddannelse, men det er ikke det samme, for i de fagområder, hvor man hidtil har kunnet vente 1 år med at vælge fag, skal man nu gøre det efter ½ års forløb, så basisåret, som hr. Klaus Hækkerup omtalte så smukt, er ikke sikret helt på linie med, hvad det har været hidtil. Der er en mulighed for, at visse fagområder kan få noget, som minder om det, det indrømmer vi, men alle de andre områder, hvor man må forvente og frygte, at der vil ske en forskydning over til mesterlæren, er i hvert fald udtryk for en klar forringelse.

[Aage Frandsen]

Man har fra Socialdemokratiet sikret sig, at der nu skal være elevråd alle steder. Glimrende! Man kan så spørge, hvad de skal lave. Hvilken indflydelse får de? Og man må også spørge, hvorfor lærerne på erhvervsskolerne ikke må have lærerråd eller i det mindste pædagogiske råd. De må jo trods alt inden for folkeskolen – selv om de heller ikke må så meget længere – have lærerråd eller pædagogiske råd, som det hedder i fremtiden. Hvorfor skal lærerne ikke have et organ? Jeg ved godt, der ikke er tradition for det, men det er vel ikke nogen begrundelse for, at de ikke skal have det. Og hvorfor må de ikke få stemmeret i bestyrelserne? Det må de da trods alt også i folkeskolen, selv om man ikke lovgivningsmæssigt vil give dem stemmeret – det synes vi man skal – men det er da i hvert fald lagt ud, så de har mulighed for at få stemmeret. Det må de ikke få her, og igen må man spørge hvorfor.

I spørgsmålet om Erhvervsuddannelsesrådets sammensætning er der tale om en forbedring i det, der ligger nu, for det er trods alt udtryk for, at lærer- og forstanderorganisationerne er medlem af Erhvervsuddannelsesrådet, men forligspartierne har fundet frem til noget, som er ganske interessant, nemlig at de nok er medlem, men »de har ikke stemmeret, hvor rådet træffer egentlige afgørelser, f.eks. i sager om eventuel etablering af hovederhvervsområder«. Altså de er medlemmer, men har alligevel ikke stemmeret i en række spørgsmål. Det må man sige er et virkeligt kompromis i ordets negative forstand, fordi det er udtryk for, at den ene part ikke ønsker stemmeret og medlemskab og den anden part ønsker fuldt medlemskab, og så laver man sådan en mærkelig mellemting, som der kan blive meget bøvl om.

Det er baggrunden for, at vi ikke er med i forliget, og at vi har stillet en række ændringsforslag, som jeg kan opregne i 10 punkter:

For det første, at der skal være én adgangsvej, nemlig skolevejen.

For det andet, at unge, der søger disse uddannelser, skal have løn også det første år.

For det tredje, at praktikplads skal sikres. Den kan sikres ved, at man giver arbejdsgiverne en pisk ved, at de skal betale under alle omstændigheder, og en gulerod ved, at praktikelevne så er billigere. Og hvis det ikke er nok, ja, så må man altså fra det offentliges side lave pladser i forbindelse med erhvervsskolerne, hvor

man simpelt hen giver den nødvendige praktikuddannelse. Det synes jeg man lige så godt med det samme kunne indse er nødvendigt i stedet for at sige, at nu prøver vi endnu en gang ad frivillighedens og argumentationens vej. Det er nødvendigt at gå hårdere til værks.

For det fjerde mener vi, det er vigtigt, at man sikrer de små skoler. Forslaget her er udtryk for en del af ministerens liberalisme. Det kan vi ikke lide. Vi kan godt lide ønsket om at lave større selvforvaltning, det er vi glade for, men når man så også siger, at nu skal der være mulighed for, at man kan oprette et fag og få det godkendt senere, så risikerer vi, at de større og kapitalstærke skoler udkonkurrerer de mindre skoler. Derfor mener vi, at det var rigtigt at sikre de små skoler; ellers risikerer vi i hvert tilfælde, at vi om nogle år vil stå med betydelig færre erhvervsskoler.

For det femte mener vi, at de intentioner, der ligger i lærlingelovens § 1, skal være gældende, og jeg syntes også, at hr. Klaus Hækkerup argumenterede for det indirekte, og at det var det, Socialdemokratiet gerne ville have haft igen.

For det sjette mener vi, at lærer- og forstandrepræsentation i Erhvervsuddannelsesrådet skal være reel i alle henseender. Vi mener også, at AC skal være med i Erhvervsuddannelsesrådet, og at LO skal forpligtes til at udpege to, som repræsenterer eleverne, og ikke kun én.

For det syvende skal der være lærerråd – eller pædagogiske råd, hvis det skal være fremtidens sprogbrug – det er et spørgsmål om indhold og kompetence. Det er rimeligt, at lærerne på den måde kan organisere sig på samme måde som eleverne.

For det ottende, at lærere og elever får stemmeret i bestyrelserne.

Og for det niende, at der er ligelig repræsentation af fagbevægelses- og arbejdsgiverorganisationsrepræsentanter i bestyrelserne. Det vil sige, at vi med det samme skulle sige til handelsskoler, som ikke har den ligelige repræsentation: Det skal I have nu. Hvorfor vente med det, når alle er enige om, at det åbenbart er forkert?

Endelig mener vi for det tiende, at man kunne oprette skoleråd, hvortil man kunne delegerer en del af den kompetence, der ligger i bestyrelserne, og en del af den kompetence, der ligger hos lederen. Det vil betyde, at de menne-

[Aage Frandsen]

sker, der er på stedet, lærere, elever og andre ansatte, ville få en større indflydelse på deres dagligdag.

Det er baggrunden for, at vi afviser nogle af ministerens ændringsforslag og stiller en række af vore egne ændringsforslag. Hvis vore ændringsforslag bliver vedtaget, vil man have opfyldt de intentioner, som oprindeligt lå til grund for efg-uddannelsen helt tilbage i 1970'erne, men som her i 1980'erne mere eller mindre er løbet af sporet. Og det vil sige, at hvis vore ændringsforslag blev vedtaget, ville det være en helt anden lov end den, ministeren har foreslået. Jeg tror også ministeren er enig heri, og derfor kan vi, hvis vore forslag ikke vedtages, ikke medvirke ved selve lovens vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg skal blot konstatere, at det ikke er let at diskutere det her med SF, når SF tror, at efg og mesterlæren er bevaret. Jeg gjorde netop meget ud af at fastslå, at de to uddannelser faktisk er væk, at de ca. 70 mesterlæreuddannelser, vi havde, og de ca. 70 efg-uddannelser er sluttet sammen, således at der er ét samlet uddannelsesforløb, og der er to adgangsveje: en praktikadgangsvej og en skoleadgangsvej.

Hr. Aage Frandsen hæfter sig ved forskydningerne imod dem. Jeg har også hørt en anden udlægning, nemlig den, at nu hvor arbejdsgiverne skal betale, og hvor der er så lidt forskel imellem dem, og hvor de skal betale løn det andet halve år – og det er jo det, der skiller dem – at dér vil mestrene slet ikke tage elever ind ad praktikadgangsvejen, men vente, indtil de er færdige ad skoleadgangsvejen.

Jeg tror, når vi diskuterer den ene eller den anden adgangsvej – og jeg lagde mærke til, at hr. Aage Frandsen overhovedet ikke nævnte begrundelsen for det ene eller det andet – at der er gået ideologi i spørgsmålet om efg eller ej. Man ser bort fra de praktiske forhold, og at sigtet er at give de unge et ordentligt uddannelses-tilbud og sikre lave frafaldsprocenter. For SF gælder det i stedet om at holde fast på et standpunkt, man indtog for mange år siden, og som måske var rigtig dengang, uden at man nu tænker på de egentlige bevæggrunde. Men det er vel bare et af de mange eksempler på, at SF i virkeligheden er stivnet i sin tankegang.

Hvad angår takster for de små skoler, er det er jo meningen, at de skal fastsættes således, at de tager hensyn til de små skolars svagere elevunderlag, og at taksterne skal fastsættes efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, der netop skal lade det svagere elevgrundlag indgå. Jeg er sikker på, at hvis de små skoler går bag af dansen, om jeg så må sige, ved gennemførelsen af denne lov, så skyldes det noget andet end netop det, at de er små.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg er naturligvis klar over, at den gamle mesterlære og den gamle efg-uddannelse i henhold til gældende lovgivning er afskaffet. Men det er rigtigt alligevel at sige, at praktikvejen er afløseren for mesterlæren, og de intentioner, der lå i mesterlæren, er de intentioner, der – det indrømmer jeg så – i forbedret udgave føres videre gennem praktikvejen.

Det er også rigtigt at sige, at den hidtidige efg-uddannelses principper – og det var hr. Klaus Hækkerup selv, der sagde, at basisåret i efg-uddannelsen var bevaret – er ført videre i forbindelse med skolevejen. Men de er ikke ført godt nok videre. Vi mener klart, at der er tale om en forringelse.

Jeg forstår godt, at hr. Klaus Hækkerup foretrækker at lade være med at bruge udtrykket »mesterlære«, for det er negativt ladet i nogle af de kredse, hvor både hr. Klaus Hækkerup og jeg befinder os. Men vi må vel nok have lov at sige, at afløseren for mesterlære er praktikvejen, som har nogle af mesterlærens intentioner. Jeg ved i hvert fald, at ministeren er glad for at sige, at mesterlæren er bevaret, og det ved jeg også hr. Kirkegaard er.

Hvad angår de små og store skoler vil jeg sige, at vi er bekymrede for, om de mindre kapitalstærke skoler kan klare sig, og i den forbindelse er det fortrinnsvis de små skoler. Vi er bekymrede for nogle af de skoler, der ligger rundt omkring i Danmark, som eventuelt kan risikere at blive nedlagt, hvilket ville betyde, at uddannelsesstilbudet det sted kun ville være et gymnasium. Det er uheldigt, og det er derfor, vi har sagt, at der skulle have været gjort noget særligt for de små skoler, og at bestemmelsen om, at skoler må tilbyde et fag i to år, ikke skulle have været med.

Pia Dahl (FP):

Hr. Klaus Hækkerup må være helt fortunlet efter påsken. Det var i hvert fald noget uigenemtænkt, det, han fremkom med, om at Fremskridtspartiet har valgt at holde sig udenfor i dette her spørgsmål. Hvis hr. Klaus Hækkerup havde hørt efter ved førstebehandlingen af dette forslag eller i det mindste havde læst Folketingets forhandlinger, ville han vide, at Fremskridtspartiet netop støttede dette forslag ganske varmt.

At regeringen så vælger at forhandle med Socialdemokratiet, kan man næppe laste Fremskridtspartiet for. Men som en naturlig konsekvens heraf må vi være i vores fulde ret til at stemme imod den dyne af socialdemokratiske ændringsforslag, som vi her har fået serveret, og det må jeg vel nok kalde dem uden at træde nogen over tærne. Det er det, vi agter at gøre.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Hvis fru Pia Dahl læser disse ændringsforslag igennem, tror jeg, hun vil opdage, at det også fra hendes synspunkt er nogle aldeles fortræffelige ændringsforslag – langt de fleste. Regeringen har ikke noget besvær ved at støtte det forlig, der er indgået.

Det har hele tiden været tanken, at vi skulle finde et kompromis, således at vi bevarer mesterlærens såvel som efg-systemets fordele. Regeringen har hele tiden ment, at kunne vi finde måder, hvorpå vi kunne tilskynde til og lægge pres på, så vi fik flere lære- og praktikpladser, så skulle vi gøre det. Dette med, at man kan sætte den nuværende lærlingelovs § 1 i kraft på områder, hvor der mangler lære- og praktikpladser, det vil sige, at man på disse områder ikke kan ansætte unge under 18 år uden kontrakt – jamen den ordning går vi helhjertet ind for.

Vi går også ind for det, som hr. Klaus Hækkerup nævnte med, at man sikrer de voksne lærlinge noget, der svarer til mindstelønnen, for det er jo den måde, hvorpå man får flere voksne til at gå ind og tage en faglig uddannelse. Det næste er så, at vi skal sørge for, at det ikke tager så lang tid for dem at få stemplet som faglært.

Jeg vil gerne sige, at det er et af de bedste kompromiser, et af de bedste forlig, jeg har været med til at indgå, ikke fordi vi føler, vi har

trynet andre, men fordi vi føler, at vi i en fornøftig samtale med disse andre har fundet frem til en model, som vi i alle henseender kan forsvare.

Det er en god dag for de danske erhvervsuddannelser i dag og bliver det forhåbentlig også ved tredjebehandlingen.

Jeg vil til slut sige tak til dem, der har medvirket så konstruktivt, og jeg håber, at fru Pia Dahl vil tilslutte sig i den sidste ende, ligesom jeg forstår Centrum-Demokraterne har gjort det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om erhvervsskoler. (Lovforslag nr. L 37).

§§ 1–4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 19 stemte for, 110 imod; 1 stemte (ved en fejltagelse) hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4

forkastedes, idet 19 stemte for, 114 imod.

§ 5 med den foretagne ændring, § 6 og ændringsforslag nr. 5

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6

forkastedes, idet 19 stemte for, 112 imod.

Ændringsforslag nr. 7, § 7 med de foretagne ændringer og §§ 8–10

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9 om indsættelse af en ny overskrift og en ny paragraf

forkastedes, idet 19 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 8 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 9.

§ 11, ændringsforslag nr. 10, § 12, således ændret, §§ 13–23, ændringsforslag nr. 11, § 24, således ændret, og §§ 25–28 vedtoges uden afstemning.

§ 29
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12 om, at § 29 udgår, var dermed vedtaget.

Ændringsforslag nr. 13 om indsættelse af en ny paragraf vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14
forkastedes uden afstemning.

§§ 30–34
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om erhvervsuddannelser. (Lovforslag nr. L 38).

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

§ 3
vedtoges med 111 stemmer mod 19.

Ændringsforslag nr. 1 om, at § 3 udgår, var dermed forkastet.

§ 4
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 6
forkastedes, idet 20 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 5
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 5 og § 5 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

§ 6
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 om, at § 6 udgår, var dermed vedtaget.

Ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af § 7

forkastedes, idet 21 stemte for, 111 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

§§ 7 og 8
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 om, at § 7 udgår, og ændringsforslag nr. 8 om, at § 8 udgår, var dermed vedtaget.

Ændringsforslag nr. 9, § 9, således ændret, og §§ 10 og 11
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 3.

Ændringsforslag nr. 10 og § 12, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 om en ny affattelse af § 14
forkastedes uden afstemning.

§§ 13 og 14
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12 om, at § 13 udgår, og ændringsforslag nr. 13 om, at § 14 udgår, var dermed vedtaget.

Ændringsforslag nr. 15-19 om indsættelse af nye paragraffer og §§ 15 og 16 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 20 om en ny affattelse af § 17 forkastedes, idet 20 stemte for, 114 imod.

§§ 17 og 18 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 22 forkastedes, idet 20 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 21, § 19, således ændret, ændringsforslag nr. 23, § 20, således ændret, § 21, ændringsforslag nr. 24, § 22, således ændret, ændringsforslag nr. 25, § 23, således ændret, ændringsforslag nr. 26-28, § 24, således ændret, ændringsforslag nr. 29, § 25, således ændret, §§ 26-32, ændringsforslag nr. 30 og § 33, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 31 forkastedes, idet 19 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 32 og 33, § 34, således ændret, ændringsforslag nr. 34-41, § 35, således ændret, §§ 36 og 37, ændringsforslag nr. 42-45, § 38, således ændret, §§ 39-42, ændringsforslag nr. 46-48 og § 43, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 49 om indsættelse af en ny paragraf forkastedes, idet 20 stemte for, 109 imod.

Ændringsforslag nr. 50 om indsættelse af en ny paragraf efter § 43, §§ 44-46, ændringsforslag nr. 51, § 47, således ændret, §§ 48 og 49, ændringsforslag nr. 52, § 50, således ændret, §§ 51-55, ændringsforslag nr. 53, § 56, således ændret, og §§ 57-68 vedtoges uden afstemning.

§ 69

forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 54 om, at § 69 udgår, var dermed vedtaget.

§§ 70-72 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 53:

Forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(FremSAT 12/10 88. Første behandling 27/10 88. Betænkning 16/3 89).

Der var stillet 17 ændringsforslag i betænkning.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Anna-Marie Hansen (S):

Ved første behandling af dette lovforslag gav jeg på Socialdemokratiets vegne udtryk for en positiv indstilling til formålet med hele forslaget. Vi gik til udvalgsarbejdet med et ønske om forbedringer af forslaget og med vilje til at opnå et resultat.

Der er i forbindelse med udvalgsarbejdet stillet flere ændringsforslag, som efter vores opfattelse forbedrer lovforslaget, og vi har fra Socialdemokratiets side i samarbejde med SF stillet ændringsforslag på enkelte punkter.

Ministeren har foreslået en titelændring, som vi kan støtte. Vi finder den nye titel meget dæk-